

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimisõigus jaguneb hääletamisõiguseks ja kandideerimisõiguseks. Põhiseaduse § 156 järgi on kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel hääleõiguslikud selle omavalitsuse maa-alal püsivalt elavad isikud, kes on vähemalt kuusteist aastat vanad. Põhiseadus ei esita kohaliku omavalitsuse volikogu valimisel kandideerimise eeldusena elukoha nõuet. Omavalitsuslikku võimu teostavad lisaks volikogule ka valla- ja linnavalitsused ning nende ametiasutused, milles töötavad inimesed ei pea olema kohalikud elanikud.

KOVVS § 5 lõigetest 1 ja 5 nende koostoimes tuleneb, et kandidaadi rahvastikuregistrijärgne püsiv elukoht peab asuma hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas. Tegu on seadusega sätestatud kandideerimispiiranguga. Põhiseadus ei kohusta inimest, kes kandideerib volikokku, elama püsivalt kohaliku omavalitsuse territooriumil.

Eelnõu vastuvõtmisel laieneks kandideerimisõigus kohalikku volikogusse ka teistele Eesti ja Euroopa Liidu kodanikele, kes on kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks saanud 18-aastaseks ning kelle püsiv elukoht asub hiljemalt valimisaasta 1. augustil Eesti Vabariigis.

Eelnõu eesmärgiks on anda võimalus kandideerida kohaliku omavalitsuse valimistel soovitud omavalitsuses ka neil püsivalt Eesti Vabariigis elavatael Eesti kodanikel ja Euroopa Liidu kodanikel, kelle püsiv elukoht ei asu omavalitsuses, kus ta kandideerib.

Näiteks tekiks eelnõu vastuvõtmisel võimalus Setomaa vallavolikogusse kandideerida ka setodel, kelle püsiv elukoht ei asu Setomaa vallas, kuid kes soovivad omavalitsuse poliitikas kaasa lüüa. Hääletamisõigus jääb Põhiseaduse järgi siiski vaid selle omavalitsuse maa-alal püsivalt elavatele isikutele, kes on vähemalt kuusteist aastat vanad.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ettevalmistaja on Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna Riigikogu fraktsioon.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärgiks on anda võimalus kandideerida kohaliku omavalitsuse valimistel soovitud omavalitsuses ka neil püsivalt Eesti Vabariigis elavatael Eesti kodanikel ja Euroopa Liidu kodanikel, kelle püsiv elukoht ei asu omavalitsuses, kus ta kandideerib.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga laiendatakse kohaliku omavalitsuste volikogudesse kandideerimisõigus ka püsivalt Eesti Vabariigis elavatele isikutele, kelle elukoht ei asu vastava kohaliku omavalitsuse maa-alal.

Eelnõuga muudetakse seaduse paragrahvi 5, lõiget 5 ja eemaldatakse sellest nõue, mis sätestab, et kandidaadi püsiv elukoht asub hiljemalt valimisaasta 1. augustil vastavas vallas või linnas.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõju

Muudatus mõjutab positiivselt kohalikus poliitikas kaasärääkivate kodanike aktiivsust ning aitab hoida sidet piirkondadega, millega kandidaat tunnetab ühist identiteeti.

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju – suur

Muudatuse sihtrühm on isikud, kes soovivad kandideerida ning kaasa lüüa kohaliku omavalitsuse poliitikas, mille maa-alal nad püsivalt ei ela.

Mõju valdkond: mõju riigi julgeolekule – vähene

Muudatused ei mõjuta otseselt riigi julgeolekut.

Mõju valdkond: mõju riigi välissuhetele – puudub

Mõju valdkond: majanduslik mõju – keskmine

Positiivne majanduslik mõju läbi mitmekesiseima juhtimisspektri avaldub läbi laiema vaate piirkonna majanduse elavdamisele.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele – suur.

Eelnõu vastuvõtmisel seadusena saavad valituks osutudes volikogu töös kaasa lüüa ka Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodanikud, kelle püsiv elukoht on Eesti Vabariigis, kuid ei pruugi olla vastavas kohalikus omavalitsuses.

7. Seaduse rakendamiseks vajalikud kulutused

Seaduse muudatusega ei kaasne kulusid.

8. Rakendusaktid

Seaduse jõustamiseks ei ole eraldi rakendusakte vaja.

9. Seaduse jõustumine

Eelnõu jõustub seaduse avaldamisest Riigi Teatajas.

Algatab Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon

24.04.2025

Martin Helme

Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni esimees